

Adrian MIHALACHE

Un Švejk melancolic

De la *Umor pe sfori* încoace, teatrul de păpuși și marionete încântă și pe adulți. Un spectacol adresat în primul rând acestora din urmă este **Galaxia Švejk**, de la Teatrul „Țândărică”, scris și regizat de Alexander Hausvater. Ideea este că faimosul personaj ar fi un om al tuturor timpurilor și spațiilor. Deși pare, la început, un fel de extraterestru aflat în periplu galactic (un *ET* al lui Spielberg), Švejk trăiește în fața noastră episoadele binecunoscute din carte. Noutatea abordării lui Alexander Hausvater nu stă în inventarea unor noi aventuri ale celebrului personaj, ci în schimbarea de tonalitate. Švejk este, aici, un melancolic, iar peripețiile sale sunt mai curând amare decât comice. Spectacolul este realizat în manieră *bunraku*. Marionetele, aproape de mărimea naturală, sunt mânuite la vedere de actori. Trecherile de la acțiunea păpușărească la cea a actorilor „în carne și oase” sunt realizate cursiv, fără opintiri. Decorul lui Constantin Ciubotariu este ingenios și de efect: cercurile concentrice, luminoase, dau scenei profunzime. Din păcate, rezultatul nu poate fi bine apreciat decât de spectatorii care au locuri centrale. La fel s-a întâmplat în *Don Perimplin* al lui García Lorca, montat tot de Hausvater, la PLOiești. Luminile se schimbă des, având un rol esențial, de mare complexitate. Muzica lui Yves Chamberland este, însă, banală, importul de talent pare nejustificat. Savuram cu mai multă plăcere muzica lui Dan Bălan, partenerul sonor al celor mai multe spectacole de la acest teatru.

Se succed episoade binecunoscute, la care am răs din toată inima, citind cartea. Ele sunt reprezentate scrâșnit, cu duritate, astfel încât bonomia personajului, felul în care acesta ia lucrurile cu ușurătate și bunăvoință sunt eludate, regizorul preferând o perspectivă încruntată. Unele mici alterări sunt nejustificate. De ce cârciumarul pe cât de prudent, pe atât de ghinionist, Palivec devine Pavlicek? De ce berăria *U Kalicha* (*La ulciorul*) se numește, în spectacol, *Potirul*? Dacă e o aluzie la Sfântul Graal, ea este total nepotrivită. Personajele Bretschneider, M-me Müllerova, preotul de campanie bețiv Katz, locotenentul libertin Lukas, soldații etc. sunt redade de marionete cu fizionomii aproape amenințătoare. Lejeritatea care dă farmec cărții se pierde, în locul ei instaurându-se o atmosferă sumbră. Această viziune, care poate fi acceptată ca plauzibilă, nu are ambiguitatea fină a râsu'-plânsului din roman.

Dacă alternanțele de joc între marionete și actori sunt bine legate, mișcarea scenică suferă de o oarecare lipsă de inventivitate. Defilarea actorilor crispați, speriați de război și de bombardamente, este expresivă. În schimb, recurgerea la fluturarea de eșarfe este o modalitate de minimă rezistență. Reveniți de la spectacol, luăm cartea din raft, citim câteva fragmente, admirăm ilustrațiile lui Josef Lada și încercăm să nu ne închipuim ce ar face Švejk în războiul împotriva terorismului.

Teatrul „Țândărică” din București. Galaxia Švejk. Scenariul și regia artistică: Alexander Hausvater. Scenografia: Constantin Ciubotariu. Costume: Florilena Popescu. Muzica: Yves Chamberland. Coregrafia: Mălina Andrei. Concept imagine video: Lucian Moga. Cu: Gabriel Apostol, Tania Popa, Ioan Brancu, Victor Bucur, Cristian Mitescu, Marin Fagu, Ilona Hrestic, Georgiana Dinescu, Petronela Purima, Roxana Vișan, Alina Teianu, Matei Chioariu.

Tania POPA